

Leszek Berduła, J. Czajka, M. Mularczyk, Jerzy Lodowski

Środa Śl., ul. Kościuszki 37-45, woj.
wrocławskie, AZP: 78-24

Informator Archeologiczny : badania 23, 94

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Środa Śl.,
ul. Kościuszki 37-45,
woj. wrocławskie,
AZP: 78-24

Muzeum Archeologiczne we Wrocławiu

Badania prowadził mgr Leszek Berdula z Muzeum Archeologicznego we Wrocławiu przy współudziale mgr mgr J. Czajki i M. Mularczyka z Muzeum Miasta Środy Śl. Całością prac kierował doc. dr hab. Jerzy Lodowski. Prace finansowane były przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalno-Mieszkaniowej w Środzie Śl. Zakres chronologiczny prac XIII-XVIII w.

Parcela budowlana pomiędzy ulicami Kościuszki i Matuszewskiego leży poza murami miasta lokacyjnego z XIII w., a w obrębie murów, które otoczyły Środę w poł. XV w. Pierwotnie teren ten stanowiła krawędź terasy nadzalewowej o ekspozycji północnej oraz terasa zalewowa niewielkiego ciekłu. Nadzór archeologiczny prowadzony był równoległe do postępu ciężkich prac ziemnych, a ratownicze badania wykopaliskowe prowadzono od września do połowy listopada.

Na 12 arów powierzchni wykopu budowlanego eksploracją objęto 3,4 ara średniowiecznych i późnośredniowiecznych nawarstwień o miąższości do 1,2 m. zalegających przy i na krawędzi terasy nadzalewowej. Ogółem odsłonięto 31 obiektów XIII-XIV w. w tym dolne partie czterech budynków wkopanych do 80 cm. w piasek terasy nadzalewowej, o konstrukcjach ramowych i ścianach z dranic. W dwu budynkach w klepisko i niżej w całość wkopano beczki z daami posiadającymi otwory, osuszającymi teren w obrębie budynku, jak też będącymi źródłem czystej wody. Od budynku nr 2 biegnie w kierunku północnym kanał odprowadzający wodę. Wykonany jest z wydrążonych połówek długich pni przykrytych dranicami i uszczelnionych plastyczną gliną.

W dużym dole (ob. 3) w jego dolnej partii uzyskano znaczną ilość ścinków skóry oraz fr. obuwia.

W części wschodniej wykopu odsłonięto trzy paleniska oraz dwa niewielkie piece o zniszczonych kopułach, funkcjonujące na trzech poziomach stratygraficznych. W nawarstwieńiach wystąpiła znaczna ilość grudek czerwono wypalanej gliny z domieszką materiału organicznego (sieczałka) będących najpewniej pozostałością po zniszczonych kopułach pieców.

Reasumując, wydzielono dwa zespoły pracowniane na osadzie podmiejskiej, pierwszy datowany ceramiką na II poł. XIII w. związany był z obróbką skóry, drugi to XIII/XIV wieczny zespół pieców i palenisk o trudnym obecnie do ustalenia przeznaczeniu.

W nawarstwieńiach nowożytnych odsłonięto piwnicę budynku barokowego oraz kilka fragm. ceglanych murów również z XVII-XVIII w. Uchwycono także zarys gruzowiska budynku z XVIII w. o konstrukcji prawdopodobnie szachulcowej wypełnionej gliną z materiałem organicznym.

Trzebnica, ul. Kościelna,
woj. wrocławskie,
St. 32, AZP: 76-29/147

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski we Wrocławiu

Badania prowadziła mgr Halina Śledzik-Kamińska. Konsultował dr hab. Józef Kaźmierczyk. Finansował WOAK. Pierwszy sezon badań. Miasto z XIII w.

W styczniu 1989 r. w trakcie kopania ławy fundamentowej pod budynek mieszkalny przy ul. Kościelnej w Trzebnicy natrafiono na skład naczyń glinianych. Miejsce odkrycia znajduje się we wschodniej części miasta.

Obserwację nawarstwień kulturowych prowadzono tylko na przekroju pionowym, gdyż wcześniej zostały już wykonane wkopy pod fundamenty budynku mieszkalnego. Po zdjęciu nadkładu ziemi na głębokości 2,40 m od terenu współczesnego odsłonięty został wkop długości 8,80 m (po osi E-W), głębokości 1,0-1,10 m. Wypełnisko wkopu w partii stropowej stanowiła warstwa próchnicy z okruchami cegły nowożytnej. Miąższość warstwy wynosiła 15-25 cm, zachowała się tylko w zachodniej części wykopu. Poniżej zalegała żółta glina z próchnicą o miąższości 20-50 cm a miejscowo do 64 cm. Warstwa ta widoczna była na odcinku około 3,0 m. W zachodniej części wykopu strop wypełniska stanowiła próchnica z gliną o miąższości do 55 cm. Zalegała na odcinku 2,50 m (została przecięta wkopami nowożytnymi). Pod warstwą wyżej opisaną zalegała żółta glina miąższości 25-35 cm, zaś na odcinku 50 cm stwierdzono obecność próchnicy z gliną oraz węgielkami drzewnymi miąższości 35 cm.

Warstwę nadcałcową stanowiła glina zmieszana z małą ilością próchnicy o miąższości od 10 do 40 cm. Jej spąg występował na głębokości 183,44-183,46 m n.p.m. i minimalnie podnosił się w kierunku zachodnim. Inwentarz kulturowy warstwy nadcałcowej to fragmenty cegły „palcówki” oraz całe egzemplarze, o następujących wymiarach: 8 x 13 x 26 cm. W centralnej części wkopu pod warstwą spalenizny odkryto jamę oznaczoną nr 1 o średnicy 0,80 m. Ścianki jamy były proste o długości zachowanej 0,30 m na dnie widoczne były smużki brunatnej gliny po rozłożonym drewnie, zaś część wierzchnia uległa spaleniu. 24 naczynia gliniane (manirki) zalegające we wnętrzu jamy skierowane były otworami ku górze. Wstępnie datujemy je na XIII wiek. Wykorzystywane były zapewne przez pielgrzymów przybywających do grobu Św. Jadwigi w Trzebnicy. Przymocowane do pasa mogły służyć do przenoszenia płynów, zaś naczynie o kształcie kulistym odkryte obok jamy nr 1 mogło być wykorzystane do przechowywania wonności.